

An oblatio eius sit recipienda, qui currens ad pœnitentiam
præuenitur morte?

G SI autem quæritur de illo, qui ad pœnitentiam festinans, Sacerdotem
Sinuenire non potuit, & ita decessit: vtrum oblatio eius sit recipienda?
Dicimus, quia est. Vnde in Epanensi Concilio; Si aliquis fuerit mortuus,
qui non sit confessus, & testimonium habet bonum, & non poterat ve-
nire ad Sacerdotem, sed præoccupavit eum mors in domo, vel in via: faci-
ant pro eo parentes eius oblationem ad altare, & dent redemptionem
pro captiuis.

26. q. 6. c. Si
aliquis.

Q V Æ S T I O V N I C A.

Vtrum pœnitentia in extremis valeat ad salutem?

Alenf. 4. p. 9. 157. memb. 2. & q. 70. n. 2. 3. D. Thom. hic q. 1. art. 1. q. 1. & 3. p. 9. 86. art. 1. Richard. hic art. 1.
q. 1. Socus d. 1. 5. q. 1. art. 2. & 1. de natura cap. 8. Medina C. 1. de pœn. q. 11. Vega lib. 1. 3. in Trident.
cap. 12. 13.

1
Argum. 1.

IRCA distinctionem vigesimam quæro: Vtrum pœnitentia in extremis
valeat ad salutem? Videtur quod non: Augustinus in quodam sermone,
ponitur in littera, loquens de sic pœnitente: *Non presumimus, quod bene
hic exit.*

Argum. 2.

Idem, & ponitur in littera, & de pœn. dist. 7. *Periculosum est, & interitui vicinum, usque
ad mortem procrastinare pœnitentiæ remedium.* Ex hac auctoritate sic arguitur. Peccat
mortaliter, qui se exponit periculo mortis suæ: sed talis est protrahens pœnitentiam
vsque ad vltimum: ergo, &c. Confirmatur per illud Augustini in sermone Inno-
centium: *Hac animaduersione percussus peccator, ut moriens obliuiscatur sui, qui dum viue-
rat, oblitus est Dei.*

Noia.

Argum. 3.

Item, Ecclesiast. 17. *Viuus, & sanus confiteberis,* adducit illud Augustini: *Age pœni-
tentiam dum sanus es. Si sic egisti, egisti quo tempore peccare potuisti. Si vis pœnitere quan-
do iam peccare non potes, peccata te dimiserunt, non tu illa.* Ex hoc sic arguitur: nulla pœ-
nitentia sufficit ad salutem, nisi sit voluntaria; sed pœnitens in extremis non dimittit
peccata sua, sed illa eum, secundum Augustinum: ergo, &c.

Argum. 4.

Item, nihil ordinandum est à legislatore, quod est occasio transgrediendi legem,
& præcipue multis. Hoc patet, quia tunc legislator aliquid faceret per se, quod esset
in destructionem legis suæ; sed pœnitentiam serotinam valere est occasio continuandi
peccatum pro tota vita: quis enim non continuè peccaret per totam vitam, si bre-
uis pœnitentia in fine saluaret? ergo, &c.

2
Argum. 5.

Item, nulli dimittitur peccatum mortale, nisi per aliquam pœnam temporalem cor-
respondentem peccato: sed talis pœnitens in extremis nullam pœnam soluit, vel sal-
tem non sufficientem, nec peccato correspondentem.

Si dicatur quod pœnam temporalem debitam peccato in purgatorio soluet. Con-
gruè, moriens in peccato mortali damnatur statim: ergo moriens in gratia statim salua-
bitur, & per consequens nulla pœna soluetur post hanc vitam.

Ratio opp.

Contra, Augustinus de vera & falsa pœnitentia dist. 7. & ponitur in littera: *Pœniten-
tia si in extremo vita hiatu aduenerit, saluat & liberat.* Quod probat subdens: *Multum
fuit sera latronis pœnitentia, sed non fuit sera eius indulgentia.* De quo habetur Luc. 23.
Probat etiam per illud Ezech. 18. & 23. *Quacumque hora ingemueris peccator, &c.*

C O M M E N T A R I V S.

IN hac distinctione solum quærit de pœnitentia in extremis, omittis aliis, quæ tractat Magister, &
supponuntur ex dictis resoluta.

§ CHO

S C H O L I V M.

Pœnitentia in extremis, si vera est, siue sit cum absolutione, siue sine illa, valet: quæ tamen tunc
apparet esse vera, suspecta est, & raro habenda pro vera; & declarat utramque partem, &
pro secunda, contra serotinam pœnitentiam affert quatuor fortia argumenta, quæ verè sunt
tremenda. Valere pœnitentiam, quocumque tempore, & post quocumque, & qualicumque
peccata verè fiat, tenet omnes citati, & videtur haberi ex Lateran. c. Firmiter, de sum. Trin.
& ex Trident. sess. 6. cap. 4. Est contra asserentes tot, & talia peccata committi quandoque
ab aliquo, quod amplius non sit ei pœnitentia possibilis. Ita Henric. quodlib. 8. quæst. 1. Abul.
in Exod. cap. 4. quæst. 12. Med. l. 3. de reſta in Deum fide cap. 1. Catharin. opusc. de præde-
stin. Rossen. art. 36. contra Lutherum.

IN ista quæstione duæ sunt conclusiones satis certæ. Prima est hæc: Pœnitentia
vera, siue interior sola, siue exterior cum susceptione Sacramenti Pœnitentiæ suffi-
cit ad salutem alicuius in extremis. 3
Concl. 1.

Secunda, quod pœnitentia, quæ videtur haberi in extremis, vix est vera pœnitentia
sufficiens ad salutem: quia difficile tunc est habere veram pœnitentiam. Concl. 2.

Primum patet per Augustinum, & ponitur in littera, quoniam Deus semper po-
tens est etiam in morte præmiare, quibus placet: cum ergo opus sit non hominis, sed
Dei, fructuosa pœnitentia, inspirare potest eam quodcumque vult sua misericordia:
& per rationem patet, quia siue pœnitentia interior sola per modum meriti de con-
gruo, disponat ad iustificationem, siue Sacramentum Pœnitentiæ per modum Sacra-
menti operetur ad eandem; si ab aliquo in extremis habeatur hæc, vel illa, habetur
eadem ratio perceptionis gratiæ, quæ & in alio pœnitente, & per consequens gratia
percipietur, & sic salus.

Opus Dei
speciale in-
spirare fru-
ctuosâ pœ-
nitentiam.

Secunda conclusio probatur primò, quia tunc impeditur vsus liberi arbitrij, vel
vsus liber rationis, & voluntatis ex dolore, vel timore inhærentibus: non enim dico
aliquem esse in extremis, qui grauetur morbo secundum communem legem curabili,
vt febre tertiana, vel huiusmodi, nec qui subito moritur, cuius mortis adhuc nulla
apparet causa: sed qui ex causis euidentibus iam positus iudicatus est proximus morti
secundum causas inferiores operantes, vt in pluribus, vt pote in infirmitate, quando
iam attingit ad gradum desperatum iudicio medicorum, vel in aliis periculis, vt sub-
mersione, & huiusmodi, statim imminet mors; & in istis, inquam, vel est maximus
dolor in parte sensitiua, vel timor maximus. Et vtraque passio vehemens nata est im-
pedire liberum vsum rationis, & voluntatis, quia secundum Augustinum 83. q. 9. 36.
*Passiones causate à tristibus, vel tristibus, plus movent, quam passiones causate à delecta-
bilibus:* passio autem delectationis vehemens quandoque impedit totaliter, vel ferè,
vsus rationis, vt dicitur de Ciuit. Dei, actus autem displicentiæ de peccato, ad hoc
quod sit sufficiens ad veram pœnitentiam, siue intrinsecam solam, siue ad dignam
susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ, requirit liberum vsus rationis, & volun-
tatis. 4
Quare pœ-
nitentia in
extremis est
suspecta?

4
Quare pœ-
nitentia in
extremis est
suspecta?

Si dicas, quod dolor, vel timor, qui inest, non totaliter impedit intellectum, vel
voluntatem; concedo: sed multum impedit, & per consequens remissius & imper-
fectius, vsus intellectus & voluntatis tunc potest haberi, qui vix sufficit ad displicen-
tiam sufficientem, & requisitam ad veram pœnitentiam. Hanc rationem tangit Aug.
in littera. *Cum sera venit pœnitentia, tantus aliquando cruciatus ligat membra, & dolor sen-
sum opprimis, vt vix homo aliquid cognoscere valeat.* 5

Secundò, ad hoc quod displicentia valeat, sit ordinata, oportet quod sit debite
circumstantionata, & maxime circumstantia finis, & principij actiui principalis, vt
scilicet sit voluntaria propter Deum: sed difficile est tunc habere actum sic circum-
stantionatum: quia qui vsque tunc fuit impœnitens, non videtur tunc extorquere à
seipso displicentiam vsuam, nisi timore pœnæ imminenti: præsumitur enim, quod
si remotus esset à pœna, sicut prius, non extorqueret à seipso illam displicentiam, sicut
nec prius, tum, quia saltem aliquid simpliciter inuoluntarium videtur causa istius
displicentiæ: nam expectatio mortis videtur causa istius displicentiæ: illa autem est
inuoluntaria: & quod non sit nisi ex suppositione cuiusdam inuoluntarij, non est sim-
pliciter voluntarium; sicut non omnino voluntariè proicit quis merces in mari, si
non proicit nisi ex suppositione cuiusdam periclitationem, quam nollit: saltem quod
non est nisi sit inuoluntarium, non est multum acceptum alij, nec multum videtur
propter amorem eius factum.

Difficillimò
potest pœ-
nitentia esse
bene circū-
stantionata
in extremis
dilata.

Dolor, vel timor sine dilectione an delent peccata?

Hanc rationem tangit Augustinus in littera: Oportet non solum timere iudicem, sed diligere: arbitrij enim libertatem quarit, ut delere possit commissa, non necessitatem: charitatem, non timorem: non igitur timeat pœnam, qui pœnitet, sed anxietur pro gloria.

Tertia ratio, quia habitus malus vsque tunc continuatus multum retrahit ab actu pœnitentiæ: & hanc rationem tangit Augustinus in littera. Cum filij, quos illicitè dilexit, sint presentes, vxor, & mundus ad se vocet, multos solet pœnitentia serotina decipere. Intelligit hæc delectabilia esse præsentia in se, vel in phantasmatibus vehementer impressis: & siue sic, siue sic, ex vehementia habitus continuati multum inclinant ad se inordinatè amanda, & per consequens magnam faciunt difficultatem ad habendum magnam displicentiam de eis, ad hoc vt sit dispositio sufficiens ad deletionem culpæ.

Videtur ad coritionem veram certam intensiorem requirere, de quo d. 14. qu. 2. art. 2.

Quartò, quantò aliquis est minus dominus sui actus, tantò requiritur intensior displicentia, ad hoc quòd sit dispositio sufficiens ad deletionem culpæ: iste autem minus est dominus, quia nullo modo est dominus actus exterioris ad peccandum. Requiritur igitur secundum strictam iustitiam intensior motus displicentiæ ad iustificationem eius, quàm ad iustificationem sani, cum vix possit habere æquè intensum.

Et hanc rationem tangit August. in littera. Age pœnitentiam dum sanus es, si sic agis, securus es, quia pœnitentiam egisti, quando peccare potuisti, si vis agere pœnitentiam quando iam peccare non potes, peccata te dimittunt, non tu illa; ad minus non tu ita liberè illa dimittis, sicut ille sanus, & ideo quantum deficit in te de libertate, tantum secundum rigorem requiritur in te motus intensior, quem vix vel nunquam poteris habere.

7 Contra serò pœnitentes.

Ideò dicit Augustinus, quòd magnum est, cui Deus tunc inspirat (si quis est) veram pœnitentiam, quia vix, vel nunquam est aliquis, qui habeat dispositionem de congruo, vt cui inspiraretur.

Duo corollaria.

Ex istis sequuntur duo corollaria. Vnum, quòd sano persuadendum est, vt sanus pœniteat incuriendo sibi timorem, quàm periculosum sit expectare serotinam pœnitentiam, propter rationes prædictas.

Aliud corollarium, quòd infirmo iam ad articulum istum deducto, suadendum est, vt secundum suam possibilitatem laboret ad pœnitentiam ordinatam, vt scilicet non obstante dolore, vel timore, vtatur ratione quantum potest, & nitatur habere displicentiam voluntariam propter finem debitum, scilicet propter Deum: & renitatur malæ inclinationi habitus, & delectationum præsentium, & laboret ad displicentiam quantum poterit habere, licet breuem: & ne in desperationem mittatur, extollenda est sibi Dei misericordia, proponendo sibi exemplum de latrone illo, cuius fuit pœnitentia fera, sed non fera indulgentia.

8 Ad arg. 1.

Ad argumenta. Ad primum dico, quòd præsumptio est secundum ea, quæ eueniunt vt in pluribus, & magis apparent consona rationi rectæ vt in pluribus, videtur difficile, vel impossibile tali bene pœnitere, propter rationes dictas; tamen ista præsumptio non concludit de necessitate, quia licet vt in paucioribus, & difficiliter, possibile est oppositum euenire, & ideò dicit Augustinus. Non dico, quòd saluabitur, sed nec dico quòd damnabitur, quia de neutro potest homo esse certus.

Ad 2.

Ad secundum concedo quòd qui scienter exponit se periculo salutis suæ, peccat mortaliter: & ideò ille si aliquo actu elicitò determinat sibi nunquam pœnitere, nisi in extremis, illo actu elicitò exponit se periculo tali, & peccat mortaliter: sed etiam de illo peccato, si sic peccauit, possibile est ipsum pœnitere in extremis, sicut & de alijs.

Ad 3. Scopus huius questionis.

Ad tertium dico, quòd quamdiu aliquis habet vsqm liberi arbitrij, potest peccare peccato interiori, licet non exteriori, saltem complacendo in peccatis iam prius commissis: & ita potest peccatum tunc dimittere per displicentiam de eis, licet necesse sit non peccare peccato exteriori: sed etiam istud instantum potest esse sibi pro tunc voluntarium, vt habeat tunc voluntatem. Quòd si posset tunc peccare peccato exteriori, fugeret hoc omnino: & non tantum displicentiam, sed aliam pœnitentiam exteriorem habere de peccatis prius commissis, saltem in voto, si superuiuat.

Ad 4.

Ad aliud dico, quòd legislator non debet ea prætermittere, quæ secundum se sunt congrua in lege ordinata, licet aliquis ex illis accipiat occasionem delinquendi: alioquin nunquam Deus debuisset instituisse pœnitentiam aliquam in aliqua lege, quia quilibet potest ex hoc accipere occasionem delinquendi; quam non acciperet, si non posset postea pœnitere: nunc autem ad legem simpliciter ordinatam pro statu isto naturæ lapsæ requiritur quòd pœnitentia possit esse fructuosa: & qua ratione in quocunque instanti sanitatis, pari ratione & in extremis: imò magis est necessarium pro multis

certam.

multis imperfectis, quòd tunc possit valere. Dico igitur quòd istud non est occasio data à lege, sed tantum accepta ab imperfectis: secundum se autem est occasio seruandi legem propter amorem legislatoris, qui tantæ misericordiæ est erga miseros, vt nunquam eis claudat sinum misericordiæ suæ.

Potest confirmari responsio, quia quando ex aliquo directè prouenit maius bonum, quàm indirectè tanquam ex occasione accepta, proueniat malum; tunc illud faciendum est, & nullo modo prætermittendum propter talem occasionem: sed maius bonum est quosdam vsque in finem malos per pœnitentiam saluari, quàm maius sit peccatum ex istius occasione factum; quia per istam pœnitentiam multi finaliter attingunt ad terminum prædestinationis diuinæ: per illam autem occasionem diuinam nulli cadunt ab isto, & si aliquando peccant, tamen non peccato, quo finaliter damnentur.

Regula pro legyslatore, & superioribus.

Ad aliud, concedo quòd oportet istum alia pœna puniri pro peccato: sed hoc non debet sibi imponi hic, quia non potest illam hic implere. Nec potest sibi imponi, quòd tanto tempore stet in purgatorio, quia iste Sacerdos non habet auctoritatem sibi infligendi illam pœnam: sed proponenda est sibi pœna correspondens peccatis tali modo, si sanus esses, talis pœnitentia esset tibi imponenda; quam si conualueris studeas adimplere: sed nunc es in manu Domini, confide de misericordia eius, quia etsi te puniat, tamen misericorditer: vel in casu, vbi non potest protrahi multus sermo, non oportet aliquam pœnam sibi specificare, sed tantum eum instruere de iustitia Dei misericordis.

Ad 5. Nò est imponenda pœnitentia in extremis conscientis.

Ad aliud, quod obiicitur contra responsionem, dico, quòd illud non est simile: moriens enim in peccato mortali nihil haberet retardatiuum à pœna condigna; sed iste moriens in charitate, debitor tamen pœnæ pro peccatis commissis, quorum pœnitentiam non fecit, habet aliquid retardatiuum à gloria; quia nullus dum est debitor alicuius pœnæ, potest glorificari: quia gloria sicut nec pœnam secum patitur, sic nec debitorum pœnæ, quia nec simul, nec posteriùs persoluendæ.

COMMENTARIUS.

1 IN ista questione, &c. Scholias, Fauentinus, & alij citant ad propositum huius questionis sententiam eorum, qui negant pœnitentiam aliquibus peccatoribus esse possibilem, qui derelinquuntur à Deo etiam in extremis in pœnam suorum peccatorum; sed hæc questio spectat magis ad materiam de auxilijs, in qua disputatur de gratia sufficiente; & ad materiam de prædestinatione, & peccatis, in quibus agit de induratione, & obcecatione peccatoris: qua in re Doctores illi Catholici non negant liberum arbitrium, sed asserunt quosdam in punitionem scelerum derelinqui à Deo iustè, vt ipso euentu non inspiraret eis pœnitentia, & in ea dispositione voluntatis adherent peccatis, vt ipsi non quærant conuersionem per media debita, sed magis contemnant Dei misericordiam, & iustitiam, propriamque salutem. In hac autem questione vbi agit solùm de efficacia pœnitentiæ pro omni statu viæ, si detur, priorem non admiscemus, quia de ea nihil agit Doctor: sed tantum de efficacia veræ pœnitentiæ, etiam in extremis, & de difficultate eius, si eo vsque differatur propter impedimenta, quæ occurrunt ex parte laborantis in extremis; vnde colligatur obligatio, quam quis habet prouidendi propriæ saluti, & præueniendi prædicta pericula, dum integris sensibus potest.

2 Prima conclusio Doctoris. Pœnitentia vera in extremis sufficit ad salutem. Ita Doctor distinguens pœnitentiam in interiorem, & exteriorem. Interiorem intelligit contritionem perfectam sine Sacramento, quando scilicet non est copia confessarij, aut facultas ex impedi-

mento confitendi. Pœnitentiam exteriorem intelligit Sacramentum cum dispositione requisita susceptum. Hæc conclusio simpliciter est de fide: quam probat Doctor ex Augustino, & ex efficacia tam contritionis perfectæ, quàm Sacramenti ritè suscepti. Patet ex Tridentino sess. 7. de Sacram. in gen. vbi vniuersaliter definit Sacramentum nouæ legis dare hunc effectum secluso obice, & quantum est ex parte Dei, & ipsorum Sacramentorum, can. 6. 7. 8. Nullum autem peccatum post Baptismum commissum est obex respectu Sacramenti ritè suscepti. Patet etiam in specie sess. 6. cap. 14. sess. 14. cap. 1. & 4. & can. 6. Patet ex dictis hactenus de efficacia pœnitentiæ, patet & ex illo Ezechielis 18. Mortuusque ingemuerit peccator, &c. Quorum remissa sunt peccata, &c. Ioan. 2. quæ est potestas data sine limitatione. Patet etiam ex Canonibus Ecclesiæ, qui præcipiunt pœnitentiam dari in extremis constituto. Hæc denique est sententia omnium Patrum contra Nouatianos nemine excepto. Patet ex statu viatoris, & ordinaria dispositione diuinæ prouidentie, quæ comprehendit media legis ordinantis ad salutem respectiue ad omnes baptizatos sine exceptione, quos ipsa lex comprehendit, neque obligat ad impossibile: obligat autem ad pœnitentiam finalem peccatorem baptizatum, & ad Sacramentum in re, aut voto. Hæc obligatio est ad finem salutis consequendæ: ergo pœnitentia ritè facta, per quam adimpletur præceptum pœnitentiæ, est fructuosa peccatori ad remissionem suorum peccatorum: quia facit quod lex iubet, & quod diuina iustitia tantum exigit quantum ad effectum remissionis peccati.

Secunda

3
Secunda conclusio est, quod poenitentia, quae habetur in extremis vix est vera poenitentia, considerando scilicet impedimenta eius habenda. Hanc conclusionem optime probat ex auctoritatibus, quas Magister in littera affert, ex sancto Augustino. Primum, ob impedimentum recti usus liberi arbitrij ex dolore vehementi, & timore, quam bene deducit. Secundum, eandem probat, quia actus circumstantionatus circumstantia finis requiritur ad veram poenitentiam, ut doleat, scilicet propter Deum offensum, qui vix haberi potest ab eo, qui vsque ad illud instans fuit impotens. Tertium, probat ex impedimento malae consuetudinis. Quarto ex difficultate habendi conatum voluntatis requisitum.

4
Documenta circa poenitentiam.

Stylus in omni modo, & non eorum quorundam praedicatorum.

3
Secunda conclusio est, quod poenitentia, quae habetur in extremis vix est vera poenitentia, considerando scilicet impedimenta eius habenda. Hanc conclusionem optime probat ex auctoritatibus, quas Magister in littera affert, ex sancto Augustino. Primum, ob impedimentum recti usus liberi arbitrij ex dolore vehementi, & timore, quam bene deducit. Secundum, eandem probat, quia actus circumstantionatus circumstantia finis requiritur ad veram poenitentiam, ut doleat, scilicet propter Deum offensum, qui vix haberi potest ab eo, qui vsque ad illud instans fuit impotens. Tertium, probat ex impedimento malae consuetudinis. Quarto ex difficultate habendi conatum voluntatis requisitum.

b Ex istis sequuntur duo corollaria, &c. Primum est inuicendo timorem sanis deducendo eos, ad poenitentiam. Secundum corollarium est, etiam laborantem in extremis animandum esse ad veram poenitentiam, proponendo Dei misericordiam, & eum dirigendo ut perfecte displiceat de peccatis: quae verissima sunt, & vsui ac praxi consentanea. Quibus regulis vti debent confessores & Praedicatorum. Sed ut video minor cura est praedicatoribus aliquibus huius temporis praedicare poenitentiam, qui stylum & auctoritatem pulpiti commutarunt in applausus comicos & theatrales; quibus id negotij est, ut proposito themate ad peregrina digrediantur, & in solita, quibus probandis inharent, & totum tempus, quod solidae doctrinae, & excitandae pietati impendere deberent, sine fructu velle transigunt in se ipsis aut in populo, qua in re Praelatorum, & Pastorum res agitur, quorum curae esse debet, ut verbum sanum irreprehensibile ad pastum gregis proponi curent, ut praedi-

centur vitia, & virtutes, non curiositas, & vanitas, & potissimum hoc tempore, vbi maxime vigent peccata, deberet poenitentiae praedicandae sollicitudo maior esse, quia, ut dicit Tridentinum sess. 14. cap. 8. *Neque securior vlla via in Ecclesia Dei nunquam existimata fuit ad amouendam imminentem à Domino poenam, quam ut hac poenitentiae opera homines cum vero animi dolore frequentent, &c.*

c Ad argumenta. Ad primum dico, &c. Ad primum argumentum respondet, quod praesumptio vt in pluribus non inferat necessitatem. Ad secundum, quod determinate proponens non poenitere nisi in extremis peccat mortaliter: quia exponit se ipsum periculo peccandi, & damnationis. Ad tertium, quod habens vsuum liberi arbitrij possit peccare peccato interiori saltem, ita etiam & poeniteret de peccato cum voto non peccandi. Ad quartum, quod legislator non debet omittere praescribere congrua, quamuis aliquis indeumat occasione labendi ex propria nequitia. Addit confirmationem, nempe quando ex aliquo sequatur directe magis bonum, quam malum ex occasione eius acceptum, non teneri operantem ad omissionem talis boni. Hic posset tractari de scandalo, & eius speciebus; sed quia materia est prolixa, supersedeo. Ad quintum, quod poenitens in extremis non debeat obligari ad satisfactionem in vita, quia est incapax, & poena debita in purgatorio punietur. Ad vltimum, assignat disparitatem inter morientem in peccato mortali, & morientem in gratia: quia hic potest habere aliquam poenam soluendam, quae ipsum retardat à gloria: ille nihil habet, per quod tardetur à poena aeterna, & damnatione.

Trident.

5
Responso ad Argumenta.

DISTINCTIO XXI.

De remissione peccatorum post hanc vitam.

A
Matt. 12. c.
Luc. 12. b.
Greg. lib. 4.
Dial. c. 39.
& hab. 25.
dist. c. Qualis hinc.
1. Cor. 3. c
Libro de Civit. Dei, 21. cap. 26. tom. 5.
Aug. circa Psalm. 37. primū versum.
1. Cor. 3. c

SOLET etiam quaeri, Vtrum post hanc vitam aliqua peccata remittantur? Quod aliqua post hanc vitam remittantur, Christus ostendit in Euangelio, vbi ait, *Qui peccauerit in Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saeculo, neque in futuro.* Ex quo datur intelligi, sicut sancti Doctores tradunt, quod quaedam peccata in futuro dimittentur: quaedam enim culpae in hoc saeculo relaxantur; quaedam verò paruae etiam in futuro, quae quidem post mortem grauant, sed dimittuntur, si digni sunt, si bonis actibus in hac vita meruerunt, vt dimittantur eis. De illis etiam qui aedificant lignum, foenum, stipulam, dicit Augustinus, quod ignem tribulationis transitoriae inuenient, cremabilia aedificia, quae secum portauerunt homines cremantem. Ait enim sic, [Post istius sanæ corporis mortem donec de igne purgatorio veniatur ad diem damnationis & remunerationis: si hoc temporis intervallo spiritus defunctorum, qui aedificauerunt lignum, foenum, stipulam, huiusmodi ignem dicantur perpeti, quem alij non sentiunt, qui huiusmodi aedificia non portauerunt, vt inueniant ignem transitoriae tribulationis venialia concremantem, non redarguo: quia forsitan verum est. Sed quia

quia dicitur, saluus erit quasi per ignem, contemnitur ille ignis. Grauior tamen erit ignis ille, quam quicquid potest homo pati in hac vita.] Hic aperte insinuat, quod illi qui aedificant lignum, foenum, stipulam, quaedam cremabilia aedificia, id est, venialia peccata secum portant: quae in igne emendatorio cremantur. Vnde constat quaedam venialia peccata post hanc vitam deleri.

Quod alij citius, alij tardius purgantur in igne.

In illo autem igne purgatorio alij tardius, alij citius purgantur, secundum quod ista pereuntia magis, vel minus amauerunt. Vnde Augustinus. [Post hanc vitam incredibile non est, nonnullos fideles per ignem quandam purgatorium, quanto magis minusve bona pereuntia dilexerunt, tanto tardius, citiusque saluari.] [Vnde non frustra illa tria distinguit Apostolus, lignum, foenum, stipulam, quae illi aedificant: qui etsi aliena non rapiant, rebus tamen infirmitati concessis aliqua dilectione inhærent. Qui secundum suos amandi modos, vel diutius, vt lignum, vel minus, vt foenum, vel minimum, vt stipula, ignem sustinebunt.] [Qui verò superaedificant aurum, argentum, & lapidem preciosum, de vtroque igne securi sunt, non solum de illo aeterno, qui cruciaturus est impios in aeternum: sed etiam de illo emendatorio, quo purgabuntur quidam saluandi.]

Oppositio.

Hic obiici potest, Si per lignum, foenum, stipulam venialia intelliguntur peccata: & nullus adeo perfectus est, qui venialiter non peccat: ergo qui aedificant aurum, argentum, & lapidem preciosum, aedificant etiam lignum, foenum, stipulam: ergo per ignem transibunt. Ad quod dicimus, quia non omnis, qui venialiter peccat, lignum, foenum, stipulam aedificat: sicut è conuerso non omnis, qui contemplatur Deum, & diligit proximum, & opera bona facit, aedificat aurum, argentum, lapidem preciosum. Et tamen in auro intelligitur contemplatio Dei, in argento dilectio proximi, in lapide preciose bona opera. Sed illi qui aedificant lignum, foenum, stipulam, Deum contemplantur, & proximum diligunt, & opera bona faciunt, nec tamen aedificant aurum, argentum, & lapidem preciosum. Hæc enim aedificat, qui sic illa tria facit, vt cogitet quae sunt Dei, & quomodo placeat Deo, non mundo. Lignum verò & foenum, & stipula accipi possunt secularium rerum, quamuis licite concessarum, tales cupiditates, vt amitti sine animi dolore non possint. Hæc ergo aedificat is, qui cogitat quae mundi sunt, quomodo placeat mundo, qui circa diuitias suas quodam carnali affectu tenetur: & tamen ex eis multa beneficia facit, nec pro eis aliquid fraudis, vel rapinae molitur. Ex his ergo patet, quod non idem homo simul hæc, & illa aedificat. Illa enim aedificatio, perfectorum tantum est, qui non cogitant placere mundo, sed tantum Deo: qui etsi venialiter aliquando peccant, seruore charitatis ita absumentur in eis peccatum, sicut gutta aquae in camino ignis: & ideo nunquam secum portant cremabilia. Hæc autem inferior aedificatio minorum est, qui non tantum Deo, sed etiam mundo placere cogitant, Deum tamen praepouunt. Si verò mundum praepouerent, non superaedificarent, sed destruerent fundamentum. Affectiones ergo carnales, quibus dediti sunt domibus, coniugibus, possessionibus, ita vt nihil praepouant Christo: illis tribus significantur, quae

B

In Ench. c. 69. tom. 3. Augustin. enarrat. in Ps. 80. nō logè à fine, tom. 8. & enarratione ad Ps. 37. non longè à principio.

C

Prov. 14. b. Eccles. 7.

Solutio.

1. Cor. 7. f. Aug. de fide & operibus, cap. 16. tom. 4. & in Ench. c. 68. 1. Cor. 7. f.

Die Originalvorlage für diesen Faksimiledruck ist im Besitz
der Niedersächsischen Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen.
Signatur: 2° Patr. Lat. 1842/3

Die falsche Paginierung sowie die teilweise
schlecht ausgedruckten Passagen der Originalvorlage
wurden beibehalten.

Reprografischer Nachdruck der Ausgabe Lyon 1639
Printed in Germany
Herstellung: fotokop W. Weihert, Darmstadt
Best.-Nr. 5101862

DOHERTY LIBRARY
UNIVERSITY OF ST. THOMAS

R. P. F.
IOANNIS DVNS
SCOTI,
DOCTORIS SVBTILIS,
ORDINIS MINORVM,
QVÆSTIONES
IN LIB. IV. SENTENTIARVM,

*Nunc denuò recognita, Annotationibus marginalibus, Doctorumque celebriorum
ante quamlibet Quæstionem citationibus exornata, et Scholijs
per textum insertis illustrata.*

CVM COMMENTARIO R. P. F. ANTONII HIQVÆI
Hiberni, eiusdem Ordinis S. Theologiæ Lectoris emeriti.

TOMVS NONVS.

LVGDVNI,
Sumptibus LAURENTII DVRAND.

M. DC. XXXIX.
CVM PRIVILEGIO REGIS.